

Y PWYLLGOR GWAITH

Cofnodion y cyfarfod rhithwir a gynhaliwyd ar 22 Mawrth, 2021

PRESENOL:	Y Cynghorydd Llinos Medi (Cadeirydd) Y Cynghorydd Ieuan Williams (Is-gadeirydd) Cynghorwyr Richard Dew, Carwyn Jones, R. Meirion Jones, Alun Mummery, R.G. Parry, OBE FRAGS, Dafydd Rhys Thomas, Robin Williams
WRTH LAW:	Prif Weithredwr (eitemau 1 i 5, a 10 i 12) Dirprwy Brif Weithredwr Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Pennaeth Gwasanaeth (Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo) Pennaeth Gwasanaeth (Gwasanaethau Tai) Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro (Rheoleiddio a Datblygu Economaid) Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro (Gwasanaethau Oedolion) Pennaeth Gwasanaethau Democratiaid Rheolwr Rhaglen, Cynllunio Busnes a Pherfformiad (GM) Prif Swyddog Prisio (TDE) Rheolwr Datblygu Economaidd (THJ) Prif Swyddog Datblygu (Gwasanaethau Tai) (AJ) Rheolwr Trwyddedu a Diogelwch Corfforaethol (SH) Swyddog Pwyllgor (ATH)
YMDDIHEURIADAU:	Dim
HEFYD YN BRESENNOL:	Cynghorwyr Glyn Haynes, Trefor Lloyd Hughes, MBE, Aled Morris Jones, G.O Jones, R. Llewelyn Jones, Bryan Owen, Dylan Rees, Dafydd Roberts, Rheolwr Sgrïwtini (AGD), Mr Gareth Wyn Williams (Gohebydd Democratiaeth Leol)

Croesawodd y Cadeirydd yr holl Aelodau a'r Swyddogion a oedd yn bresennol i'r cyfarfod rhithwir hwn o'r Pwyllgor Gwaith. Cyn dechrau busnes y cyfarfod, cyfeiriodd at sefyllfa Covid-19 yng Nghaerdybi ac estynnodd ei diolch a'i gwerthfawrogiad i Swyddogion y Cyngor, y Bwrdd Iechyd ac Iechyd Cyhoeddus Cymru am eu gwaith caled dros y penwythnos wrth gydlynu trefniadau profi Covid-19. Wrth ddiweddarau'r Pwyllgor Gwaith eglurodd fod nifer fawr o brofion wedi cyrraedd Caerdybi y diwrnod cynt a'u bod ar gael i blant, pobl ifanc a'u teuluoedd ac ar ben hynny, ddydd Llun, bydd gwirfoddolwyr yn dosbarthu pecynnau prawf i aelwydydd – bydd hyn yn cymryd ychydig ddyddiau a gofynnir i bobl fod yn amyneddgar. Rhaid diolch i'r gwirfoddolwyr am neilltuo amser i gyflawni'r dasg hon ac i Medrwn Môn ac i'r Gwasanaeth Tai am arwain y gwaith. Er diogelwch, gofynnodd i bobl beidio â dod am brawf heb wneud trefniadau ymlaen llaw. Mae trefniadau hefyd yn cael eu gwneud gyda'r Gwasanaeth Ambiwlans i sefydlu canolfan profi yng Nghanolfan Hamdden Caerdybi yn y gobaith y bydd yn weithredol erbyn diwedd yr wythnos – mae hyn ar gyfer unigolion heb unrhyw symptomau Covid-19. Mae'r ganolfan brawf bresennol yng Nghaerdybi hefyd ar

gael ar gyfer profi galw heibio a thrwy ffenestr y car heb apwyntiad ymlaen llaw. Tynnodd yr Arweinydd sylw at y ffaith am mai dyma'r enghraifft gyntaf o ledaeniad cymunedol ar yr Ynys (heb un pwynt trosglwyddo adnabyddadwy), mae angen ymateb mewn ffordd wahanol i'r trefniadau blaenorol ac anogodd bawb yn Ynys Cybi i gymryd y prawf i ddiogelu eu hunain a chymuned ehangach Ynys Cybi.

1. DATGAN DIDDORDEB

Bu i'r Cynghorydd Richard Dew ddatgan diddordeb personol sy'n rhagfarnu yn eitem 7 ar yr agenda.

2. MATERION BRYD A ARDYSTIUYD GAN Y PRIF WEITHREDWR NEU SWYDDOG A BENODWYD GANDDI

Dim materion i'w hadrodd.

3. COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfodydd blaenorol y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 15 Chwefror, 2021 ac 1 Mawrth, 2021 i'w cymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith.

Penderfynwyd cymeradwyo cofnodion cyfarfodydd blaenorol y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 15 Chwefror 2021 a 1 Mawrth, 2021.

4. BLAEN RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR GWAITH

Cyflwynwyd adroddiad Pennaeth Gwasanaethau Democraidaidd a oedd yn cynnwys Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith ar gyfer y cyfnod rhwng Ebrill a Thachwedd 2021 i'w ystyried a nodwyd y newidiadau canlynol -

- Eitem 2 – Cynllun Rheoli Asedau Gwasanaeth 2020 i 2030: Ystâd Mân-ddaliadau – wedi'i aildrefnu o 22 Mawrth, 2021 i gyfarfod 26 Ebrill 2021.
- Eitem tri (3) – Cynllun Busnes y Cyfrif Refeniw Tai – wedi'i aildrefnu o 22 Mawrth, 2021 i gyfarfod 26 Ebrill 2021.
- Eitem 18 – Cynigion Cyllideb Ddrafft Cychwynnol 2022/23 – eitem newydd ar gyfer cyfarfod 8 Tachwedd 2021.
- Eitemau 20 i 23 – Eitemau'n gysylltiedig â Pherfformiad a Monitro'r Gyllideb – eitemau newydd ar gyfer y cyfarfod ar 29 Tachwedd 2021.

Penderfynwyd cadarnhau Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith am y cyfnod o fis Ebrill i fis Tachwedd 2021, fel y'i cyflwynwyd.

5. CERDYN SGORIO CORFFORAETHOL – CHWARTER 3 2020/21

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Proffesiwn (Adnoddau Dynol) a Thrawsnewid oedd yn cynnwys y Cerdyn Sgorio Corfforaethol ar gyfer Chwarter 3 2020/21 i'r Pwyllgor Gwaith ei ystyried.

Cyflwynodd y Cynghorydd Dafydd Rhys Thomas, Aelod Portffolio Busnes Corfforaethol yr adroddiad ar gyfer trydydd chwarter blwyddyn ariannol 2020/21, cyfnod a oedd yn cyd-daro â'r cyfnod atal byr o bythefnos ym mis Hydref, 2020 a chyfnod y cyfyngiadau symud cenedlaethol ym mis Rhagfyr, 2020. Yn gyffredinol, mae 79% o Ddangosyddion Perfformiad yn cael eu hamlygu rhai Gwyrdd neu Felyn gyda pherfformiad arbennig o dda o ran rheoli absenoldeb staff a'r is-bennawd 'symud i wasanaethau digidol' lle mae'r holl ddangosyddion wedi gweld perfformiadau sydd wedi rhagori ar ganlyniadau blynyddol blaenorol yn ystod y pandemig. Dywedodd yr Aelod Portffolio na ellir tanbrisio pwysigrwydd cyfryngau

cymdeithasol i rannu gwybodaeth a dylanwadu'n gadarnhaol ar ymddygiadau er mwyn sicrhau mwy o gydymffurfiaeth leol â rheolau cyfyngiadau symud cenedlaethol Covid-19. Mae sianeli cyfryngau cymdeithasol y Cyngor wedi gweld cynnydd o 8.5k o ddilynwyr ers diwedd Chwarter 3 2019/20 ac yn y cyd-destun hwn dylid cyfeirio at Dîm Cyfathrebu'r Cyngor sydd wedi rhannu negeseuon clir a chyson i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r cyhoedd drwy gydol cyfnod y pandemig. Mae'r Cyngor hefyd yn ymwybodol o aelodau'r gymdeithas sydd wedi'u hallgáu'n ddigidol a bydd yn parhau i ddarparu ar gyfer eu hanghenion drwy ddulliau eraill. Ar gyfer yr ychydig feysydd hynny y nodwyd nad ydynt yn perfformio'n unol â'r targed, mae'r adroddiad yn esbonio pam ac yn cynnig mesurau lliniaru er mwyn ceisio gwella perfformiad wrth symud ymlaen i Chwarter 4 a thu hwnt.

Wrth gyfeirio at effaith y pandemig ar agweddau ar berfformiad y Gwasanaeth Cynllunio tynnodd y Cynghorydd Richard Dew, Aelod Portffolio Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd sylw at adborth diweddar gan asiantau cynllunio lleol a nododd mai Gwasanaeth Cynllunio Cyngor Ynys Môn yw'r unig un yn y rhanbarth sy'n parhau i ddarparu gwasanaeth mor agos i'r arfer â phosibl ar hyn o bryd.

Dywedodd y Rheolwr Rhaglen, Cynllunio Busnes a Pherfformiad, er bod rhai Dangosyddion Perfformiad yn cael eu hamlygu'n Goch ac yn tanberfformio, bod y duedd sylfaenol ar gyfer y Dangosyddion Perfformiad hynny ar i fyny sy'n galonogol.

Cyflwynodd y Cynghorydd Aled Morris Jones, Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol adroddiad o gyfarfod y Pwyllgor ar 8 Mawrth 2021 lle craffwyd ar Gerdyn Sgorio Corfforaethol Chwarter 3. Roedd y Pwyllgor yn ddiolchgar am yr adroddiad a'r diweddiadau a ddarparwyd gan Aelodau Portffolio a Swyddogion yn y cyfarfod ac ar ôl ystyried y rheini ac esboniadau eraill, ac ar ôl gofyn am gael data digartrefedd ar gyfer ei gyfarfod nesaf, roedd y Pwyllgor yn hapus i dderbyn yr adroddiad gan nodi'r meysydd y mae'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth yn eu rheoli i sicrhau gwelliannau i'r dyfodol a'r mesurau lliniaru a amlinellwyd, ac i argymhell hynny i'r Pwyllgor Gwaith.

Cydnabu'r Pwyllgor Gwaith yr adroddiad cadarnhaol a'r gwaith da parhaus y mae'n ei adlewyrchu. Roedd yr Aelodau'n teimlo ei fod yn arbennig o galonogol o ystyried y gofynion ychwanegol ar holl staff y Cyngor dros y cyfnod hwn wrth ddelio â'r pandemig.

Penderfynwyd derbyn adroddiad monitro'r Cerdyn Sgorio ar gyfer Chwarter 3, 2020/21 a nodi'r meysydd y mae'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth yn eu rheoli er mwyn sicrhau gwelliannau i'r dyfodol ac i dderbyn y mesurau lliniaru a amlinellir yn yr adroddiad.

6. ADRODDIAD BLYNYDDOL A CHYFRIFON YSTÂD ELUSENNOL DAVID HUGHES AC YMDDIRIEDOLAETH ADDYSG BELLACH YNYS MÔN 2019/20

Cyflwynwyd adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 a oedd yn cynnwys Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon Ymddiriedolaeth Addysg Bellach Ynys Môn ar gyfer y flwyddyn 2019/20 fel y nodir yn Atodiad A i'r Pwyllgor Gwaith ei ystyried a'i gymeradwyo.

Cyflwynodd y Cynghorydd Robin Williams, Aelod Portffolio Cyllid yr Adroddiad Blynyddol a'r Cyfrifon. Dywedodd ei fod yn falch iawn o allu adrodd am y cynnydd a wnaed yn ystod y flwyddyn y mae'r adroddiad yn cyfeirio ato i sicrhau bod y Gronfa'n cael ei defnyddio'n fwy at y dibenion elusennol y'i bwriadwyd sy'n dilyn cais a wnaed gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Ebrill, 2019 i adolygu strwythur yr Ymddiriedolaeth i'r perwyl hwn. O ganlyniad, cymeradwywyd dyraniad untro o £55k ar gyfer pob ysgol uwchradd (o Gronfa Addysg Bellach 1/3 Ynys Môn) gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Hydref, 2019 i ariannu cost Anogwyr Dysgu i ddarparu cymorth i uwch ddisgyblion sy'n dilyn cyrsiau TGAU a Safon Uwch sy'n arbennig o berthnasol o ystyried yr effaith y mae Covid-19 wedi'i chael ar ysgolion ac ar

ddysgu. Penderfynodd y Pwyllgor Gwaith hefyd ddyrannu £8,000 ychwanegol i bob ysgol uwchradd (o Gronfa Addysg Bellach 2/3 Ynys Môn) i ddarparu grantiau i gynorthwyo myfyrwyr dan anfantais ariannol i gael lleoedd mewn colegau a phrifysgolion a/neu gymorth i brynu llyfrau ac offer angenrheidiol i ddilyn cyrsiau yn y flwyddyn gyntaf. Fodd bynnag, oherwydd y pandemig, nid oedd ysgolion mewn sefyllfa i wahodd ceisiadau yn ystod tymor yr haf 2019/20 ac o ganlyniad, ni ddyfarnwyd unrhyw grantiau. Gofynnir felly i ysgolion atgoffa disgyblion ar ôl iddynt ddychwelyd fod y grant ar gael ac annog ceisiadau. Yn ogystal â hyn, mae'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol hefyd yn gweinyddu cynllun ysgoloriaeth i fyfyrwyr o gefndiroedd dan anfantais ariannol i ddilyn cyrsiau Prifysgol a Choleg drwy gyfrwng y Gymraeg. Dywedodd Aelod Portffolio Cyllid, er bod angen gwneud rhagor o waith, y gwnaed dechrau cadarn o ran defnyddio'r gronfa a rhoi cymorth ariannol i'r rhai y'i bwriadwyd.

Cyfeiriodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 at yr hyn y mae'r cyfrifon yn ei gynrychioli o ran cyfansoddiad Ymddiriedolaeth Addysg Bellach Ynys Môn, ffnhonnell ei hincwm a diben y tair cronfa sy'n rhan o'r ymddiriedolaeth. Cadarnhaodd fod cynllun wedi'i roi ar waith gyda'r ysgolion uwchradd i weinyddu'r broses o ddyfarnu'r grantiau i ddisgyblion ond bod y pandemig wedi amharu ar y broses hon. Gobeithio yn awr, wrth i'r cyfyngiadau gael eu llacio, y bydd ysgolion yn gallu dosbarthu a defnyddio mwy o'r cyllid yn nhymor yr haf nesaf. Ychwanegodd Swyddog Adran 151 ei fod yn gallu adrodd bod y Coleg Cymraeg Cenedlaethol wedi cadarnhau y bydd 4 myfyriwr yn derbyn grant o £500 ym mis Medi, 2021 ac y bydd y gwariant hwn yn cael ei adlewyrchu yng nghyfrifon 2020/21. Mae'r adroddiad yn amlinellu perfformiad ariannol yr Ymddiriedolaeth am y flwyddyn - cyfanswm yr arian ar 31 Mawrth, 2020 oedd £3,152,966 gyda thua £2.5m wedi'i fuddsoddi yn yr ystâd amaethyddol a'r gweddill mewn buddsoddiadau a/neu adneuo arian parod.

Diolchodd y Cynghorydd R. Meirion Jones, Aelod Portffolio Addysg, Llyfrgelloedd, Diwylliant ac Ieuencid am y gwaith a'r amser a dreuliodd ar ailstrwythuro'r Gronfa er mwyn gallu cyflawni ei dibenion elusennol yn well a thrwy hynny wireddu'r manteision addysgol i ddisgyblion, ac am y cynnydd a wnaed wedi hynny. Roedd yn arbennig o ddiolchgar ar ran ysgolion Ynys Môn a'u disgyblion a gofynnodd i'r Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc atgoffa ysgolion fod y grant ar gael. Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr mai dyna'r bwriad.

Penderfynwyd cymeradwyo Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon Ymddiriedolaeth Addysg Bellach Ynys Môn ar gyfer 2019/20.

7. FFFIOEDD CARTREFI GOFAL Y SECTOR ANNIBYNNOL 2021/22

Cyflwynwyd adroddiad Pennaeth Dros Dro Gwasanaethau Oedolion yn gofyn am sêl bendith y Pwyllgor Gwaith i gynyddu ffioedd cartrefi gofal y sector annibynnol ar gyfer 2021/22 fel y'i cynigiwyd i'w ystyried.

Gan ei fod wedi datgan diddordeb personol sy'n rhagfarnu yn yr eitem hon, ymneilltuodd y Cynghorydd Richard Dew o'r cyfarfod pan drafodwyd y mater.

Cyflwynodd y Cadeirydd ac Aelod Portffolio Gwasanaethau Cymdeithasol yr adroddiad yn nodi, o 6 Ebrill 2016, fod y fframwaith ar gyfer asesu ariannol wedi dod o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Mae'n ofynnol i'r Awdurdod Lleol adolygu ffioedd cartrefi gofal y sector annibynnol yn flynyddol i gyd-fynd â newidiadau Llywodraeth Ganolog i fudd-daliadau a lefelau pensiwn ac, wrth bennu lefelau ar gyfer cartrefi gofal yn y sector annibynnol, mae angen i'r Awdurdod ddangos ei fod wedi ystyried costau'r ddarpariaeth yn llawn wrth bennu ei ffioedd gofal safonol. Fel mewn blynyddoedd blaenorol gwneir hyn mewn cydweithrediad â'r Awdurdodau eraill yng Ngogledd Cymru a'r Bwrdd Iechyd drwy ddefnyddio Methodoleg Ffioedd Rhanbarthol. Mae'r Awdurdod yn bwriadu parhau i ddefnyddio'r model hwn ar gyfer 2021/22 sydd wedi adlewyrchu

newidiadau mewn deddfwriaeth o ran pensiynau, y cyflog byw cenedlaethol a chwyddiant yn ogystal â chostau a briodolir i dalu costau staff asiantaeth. Nodir argymhellion Methodoleg Gogledd Cymru yn Nhabl 1 yr adroddiad ac maent yn seiliedig ar Elw ar Fuddsoddiad ar 10% ar gyfer 2020/21 a 2021/22.

Eglurodd y Cadeirydd fod yr Awdurdod, am y rhesymau a nodir yn yr adroddiad, yn cynnig diwygio ychydig ar yr Elw ar Fuddsoddiad cyn ei fabwysiadu ar gyfer 2 gategori (Preswyl Oedolion a Phreswyl i Bobl Hŷn Bregus eu Meddwl – Elfen Gofal Cymdeithasol) ac felly mae'n argymhell bod y cyfraddau a nodir yn Nhabl 2 yn cael eu cymeradwyo ar gyfer Ynys Môn. Efallai y bydd angen ystyried cyflwyniadau unigol gan ddarparwyr ynglŷn â'r ffioedd a gynigir. Ystyrir eithriadau i'r cyfraddau ffioedd os oes tystiolaeth glir i ddangos nad yw'r ffi a bennir yn ddigonol mewn unrhyw achos unigol.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 o ran y goblygiadau i gyllideb y Cyngor, wrth bennu cyllideb 2021/22, fod darpariaeth ychwanegol wedi'i gwneud ar gyfer chwyddiant ar sail nifer y cleientiaid yng nghartrefi gofal/nysio annibynnol Ynys Môn yn y gorffennol. Er bod y cynnydd mewn lefelau ffioedd yn uwch na'r ddarpariaeth a wnaed ar gyfer chwyddiant, mae nifer y cleientiaid yn y cartrefi wedi gostwng ers hynny ac os bydd y nifer hwnnw'n parhau'n gyson, dylai'r gwariant aros o fewn y gyllideb. Mae nifer y cleientiaid y mae'r ffioedd yn berthnasol iddynt yn tueddu i amrywio bob blwyddyn beth bynnag gan arwain at amrywiadau yn y gyllideb wrth i'r nifer ostwng neu godi, felly ni ystyrir bod y ffaith bod y cynnydd mewn ffioedd yn fwy na'r ddarpariaeth ar gyfer chwyddiant yn destun pryder.

Penderfynwyd –

- **Cydnabod Methodoleg Ffioedd Gogledd Cymru, fel y cafodd ei gweithredu hyd yma gan yr Awdurdodau yng Ngogledd Cymru, fel sylfaen ar gyfer pennu ffioedd yn Ynys Môn yn ystod 2021/22.**
- **Cymeradwyo'r argymhelliad i gynyddu'r lefelau ffioedd fel y nodwyd yn Nhabl 2 yn yr adroddiad.**
- **Yn yr un modd ag Awdurdodau eraill, rhoi'r awdurdod i'r Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Swyddogaeth Adnoddau ymateb i unrhyw geisiadau gan gartrefi unigol i edrych ar eu cyfrifon penodol a defnyddio'r ymarfer fel sylfaen i ystyried unrhyw eithriadau i'r ffioedd y cytunwyd arnynt. Rhaid i unrhyw eithriadau gael eu cytuno gyda'r Aelod Portffolio, y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 a'r Pennaeth Oedolion o'r cyllidebau cyfredol.**

8. EI GWNEUD YN BOSIBL I GYNGOR SIR YNYS MÔN NEWID I FOD YN SEFYDLIAD CARBON NIWTRAL ERBYN 2030 - GAN DDARPARU RHAGLEN NEWID HINSAWDD GORFFORAETHOL NEWYDD

Cyflwynwyd adroddiad y Dirprwy Brif Weithredwr yn amlinellu'r camau i'w cymryd i ddarparu Rhaglen newid hinsawdd gorfforaethol newydd i gefnogi'r Cyngor i newid i fod yn sefydliad carbon niwtral erbyn 2030 i'r Pwyllgor Gwaith ei ystyried.

Wrth gyflwyno'r adroddiad, cyfeiriodd Aelod Portffolio Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd at yr argyfwng newid hinsawdd fel un sy'n berthnasol i'r Cyngor yn gorfforaethol ac i wasanaethau'n unigol, a bod y Cyngor wedi ymrwmo i fod yn garbon niwtral erbyn 2030. Er bod y ffocws uniongyrchol wedi bod ar reoli effaith pandemig Covid-19, mae'r argyfwng newid hinsawdd yn parhau. Bydd yn dod yn fwy pwysig wrth symud ymlaen a bydd disgwyliadau'n lleol y bydd y Cyngor yn cymryd camau pendant yn cynyddu. Er bod rhai pethau eisoes wedi'u cyflawni ar draws yr Awdurdod – ym maes Tai, Priffyrdd ac Eiddo er enghraifft - o ran lleihau'r defnydd o garbon, diogelu ac ychwanegu gwerth at yr amgylchedd

naturiol a lleihau teithio, mae gwaith y Cyngor ar newid hinsawdd yn gofyn am ddull corfforaethol hirdymor a phellgyrhaeddol. Er y bydd adnoddau ar gael, mae angen i ymateb y Cyngor gael ei ategu gan gynlluniau mesuradwy pendant a fydd yn gwneud gwahaniaeth.

Cytunodd y Dirprwy Brif Weithredwr y bydd proffil, arwyddocâd a disgwyliadau'r Cyngor i gymryd camau cadarnhaol i fynd i'r afael â mater newid hinsawdd yn cynyddu dros y misoedd a'r blynnyddoedd nesaf, yn enwedig unwaith y bydd argyfwng Covid-19 drosodd. Bydd angen i'r Cyngor roi arweiniad clir yn fewnol ac yn allanol ar gyfer cymunedau a busnesau'r Ynys a'i bartneriaid, ac mae'r adroddiadau'n ceisio gosod sylfaen gadarn a fydd yn fodd i ystyriaethau newid hinsawdd gael eu hymgorffori ym mhob agwedd ar waith y Cyngor yn y dyfodol. Mae Adran 3.2.1 o'r adroddiad yn allweddol i nodi ymrwymïadau awdurdodau lleol o ran sefydlu llinell sylfaen, adrodd, monitro a darparu tystiolaeth o gynnydd ystyrlon tuag at darged 2030 o gyflawni statws carbon niwtral a rhagwelir y bydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi map ffordd cyn bo hir ar gyfer sefydliadau'r sector cyhoeddus a fydd yn cyd-fynd â'r ymrwymïadau hynny.

Mae'n bwysig bod newid hinsawdd a lles amgylcheddol yn rhan annatod o broses adfer Covid-19. Dylai cynlluniau adfer geisio cynnwys ac adeiladu ar y newidiadau mewn agwedd, ymddygiad a ffyrdd o weithio sydd wedi dod i'r amlwg yn ystod y pandemig. ond dylai hefyd gydnabod mai unigolion a'u penderfyniadau sy'n gwneud gwahaniaeth gwirioneddol. Felly dylai'r dull gweithredu fod yn un strategol a hefyd yn ddull sy'n seiliedig ar grwpiau sy'n cynnwys staff y Cyngor, trigolion yr Ynys a'r Aelod Lleol o'r Senedd a'r Aelod Seneddol sy'n eu cynrychioli. Mae Adran 7 yr adroddiad yn egluro'r rhesymu ar gyfer y cynigion sy'n argymhell y dylid cryfhau cydgysylltiad, capasiti ac arbenigedd corfforaethol yn y maes hwn er mwyn galluogi'r Cyngor i symud ymlaen yn bendant ac yn effeithiol â'r cyfrifoldeb newid hinsawdd, a hynny gyda chymorth adnoddau penodol.

Cyflwynodd y Cynghorydd Gwilym O. Jones, Cadeirydd Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio, adroddiad o gyfarfod y Pwyllgor ar 11 Mawrth 2021 lle craffwyd ar yr adroddiad. Hysbyswyd y Pwyllgor a nodwyd bod maes newid hinsawdd yn faes arbenigol a phwysig iawn sy'n gofyn am newid diwylliant, a hynny'n golygu yn ei dro bod yn rhaid i'r sefydliad fynd ar daith ddysgu. Amlinellwyd y modd y mae angen i'r Cyngor newid y ffordd y mae'n gweithio i'r Pwyllgor, gyda phwyslais ar y ffaith bod hon yn daith hirdymor gyda chyfrifoldeb ar y Cyngor yn ogystal â'i holl staff. Cyfeiriwyd at y ddeddfwriaeth a'r polisiau allweddol ar newid hinsawdd ac at rôl y Panel Strategaeth Datgarboneiddio Llywodraeth Leol a'r ymrwymïadau a wnaed gan bob awdurdod lleol a gynrychiolir ar y Panel. Cydnabuwyd bod y Cyngor eisoes yn mynd i'r cyfeiriad cywir i geisio dod yn sefydliad carbon niwtral a bod angen rhoi cyhoeddusrwydd ehangach i hyn; roedd y Pwyllgor yn croesawu'r sylw a roddir bellach ar y mater hwn er budd trigolion yr Ynys a bioamrywiaeth ehangach a chanmolwyd bwriadau'r adroddiad. Gwnaed pwyntiau ynglŷn â phwysigrwydd y broses gaffael o ran prynu nwyddau cynaliadwy a defnyddio cynhyrchion a chwmnïau lleol a hefyd mewn perthynas â'r wahanol ffyrdd o weithio a llai o deithio o ganlyniad i'r pandemig a'r angen i gynnwys y gwersi hyn yng nghynlluniau'r Cyngor wrth symud ymlaen. Roedd y Pwyllgor hefyd yn awyddus i Reolwr y Rhaglen Newid Hinsawdd, ar ôl ei benodi, ymweld ag ysgolion i addysgu'r genhedlaeth nesaf ar waith a chynlluniau'r Cyngor ar newid hinsawdd. Roedd y Pwyllgor Sgriwtini yn hapus i gefnogi ac argymhell y cynigion o ran datblygu a gweithredu Rhaglen Newid Hinsawdd gorfforaethol newydd; recriwtio Rheolwr Rhaglen Newid Hinsawdd a sefydlu Gweithgor Mewnol ar Newid Hinsawdd.

Yn yr un modd, croesawodd y Pwyllgor Gwaith yr adroddiad gan gydnabod bod newid hinsawdd yn un o flaenoriaethau pwysicaf y Cyngor o ran gwaddol a lles cenedlaethau'r dyfodol ac roedd Aelodau'n gwerthfawrogi'r gwaith ar adeg pan fo'r Cyngor yn dal i ddelio â'r pandemig a'i oblygiadau.

Roedd y Cynghorydd Ieuan Williams, Dirprwy Arweinydd yn ddiolchgar am yr adroddiad fel man cychwyn gwerthfawr ac wrth ddweud ei fod yn edrych ymlaen at dderbyn rhaglen glir a manwl gyda chostau ac amserlenni cyflawni, holodd pryd y gellid disgwyl rhaglen o'r fath. Cadarnhaodd y Dirprwy Brif Weithredwr y bydd datblygu cynllun gweithredu manwl yn flaenoriaeth gynnar unwaith y penodir Rheolwr Rhaglen Newid Hinsawdd. Gobeithio y gellir gwneud y penodiad cyn yr haf, yr amcan wedyn fyddai sefydlu cynllun gweithredu cychwynol i'w gyflwyno drwy'r broses ddemocrataidd erbyn diwedd y flwyddyn galendr.

Tynnodd y Cynghorydd Robin Williams, Aelod Portffolio Cyllid sylw at y ffaith bod Cyllideb 2021/2022 yn gwneud darpariaeth gychwynol ar gyfer gwaith newid hinsawdd i gydnabod ymrwymiad Llywodraeth Cymru a'r Cyngor i sicrhau sector cyhoeddus carbon niwtral.

Cyfeiriodd y Cynghorydd Carwyn Jones, Aelod Portffolio Prosiectau Mawr a Datblygu Economaidd at y camau y mae'r Cyngor wedi'u cymryd hyd yma i ddod yn sefydliad mwy cynaliadwy, effeithlon o ran ynni, sy'n ymwybodol o'r hinsawdd mewn perthynas â'i stoc tai, newid i gerbydau fflyd drydan, rheoli a gwaredu gwastraff a'r amgylchedd naturiol. Hefyd pwysleisiodd bwysigrwydd cael cynlluniau manwl i fod yn barod i fanteisio ar gyllid allanol sy'n gysylltiedig â gweithredu ar newid hinsawdd.

Wrth gydnabod y rôl sydd gan y Cyngor i'w chwarae, pwysleisiodd y Cynghorydd R.G. Parry OBE, FRAGS, Aelod Portffolio Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo ei fod yn bwysig bod Llywodraeth Cymru hefyd yn chwarae ei rhan i helpu awdurdodau lleol i wneud gwahaniaeth er enghraifft wrth gefnogi'r gwaith ehangach o gyflwyno manau gwefru cerbydau trydan mewn manau sydd ar gael i'r cyhoedd, megis mewn ysgolion ac adeiladau'r Cyngor. Dywedodd y Dirprwy Brif Weithredwr fod yr Awdurdod wedi cael trafodaethau gyda Llywodraeth Cymru gyda'r bwriad o ddenu cyllid i greu cynllun gwefru cerbydau trydan ar gyfer Ynys Môn a fydd yn rhan o'r strategaeth genedlaethol sy'n cael ei datblygu. Tynnwyd sylw at y ffaith y gallai fod angen i'r atebion i Ynys Môn fod yn wahanol i'r rhai ar gyfer ardaloedd dinesig o ystyried ei natur fwy gwledig a'i bod yn bwysig sicrhau y caiff ardaloedd gwledig eu trin yn deg ac yn gyfartal.

Penderfynwyd cefnogi a chymeradwyo'r canlynol –

- **Datblygu a gweithredu Rhaglen Newid Hinsawdd gorfforaethol newydd fel bod yr awdurdod yn gallu newid i fod yn sefydliad carbon niwtral erbyn 2030.**
- **Mai'r Dirprwy Brif Weithredwr yw'r Uwch Berchennog Cyfrifol.**
- **Blaenoriaethu adnoddau ar ymrwymadau'r awdurdodau lleol y cytunwyd arnynt yn y Panel Strategaeth Datgarboneiddio Llywodraeth Leol (adran 3.2.1 yn yr adroddiad).**
- **Defnyddio cronfa gyfyngedig wrth gefn o £400,000 i greu capasiti/arbenigedd penodol i arwain y gwaith o ddatblygu a chydlynu camau cychwynol datblygu a darparu.**
- **Recriwtio Rheolwr Rhaglen Newid Hinsawdd gorfforaethol i arwain ar ddatblygu a chyflawni.**
- **Sefydlu Gweithgor Newid Hinsawdd (gyda chynrychiolaeth wleidyddol) – grŵp cynghori, nad yw'n gwneud penderfyniadau, i wneud argymhellion a cheisiadau.**
- **Penodi Hyrwyddwr Newid Hinsawdd ar y Pwyllgor Gwaith, a**
- **Bod y Cynghorydd Dafydd Rhys Thomas yn cael ei benodi'n Bencampwr Newid Hinsawdd y Pwyllgor Gwaith.**

9. DYFODOL CWRS GOLFF LLANGFN

Cyflwynwyd adroddiad Pennaeth Dros Dro Rheoleiddio a Datblygu Economaidd a oedd yn cynnwys yr adroddiad ymgynghori ar y bwriad i werthu Cwrs Golff Llangefni i'r Pwyllgor Gwaith ei ystyried.

Amlinellodd y Cynghorydd Carwyn Jones, Aelod Portffolio Prosiectau Mawr a Datblygu Economaidd gyd-destun y bwriad i werthu cwrs Golff Llangefni a chyfeiriodd at yr ymgynghoriad a gynhaliwyd yn dilyn penderfyniad y Pwyllgor Gwaith ym mis Mai 2018 i gefnogi mewn egwyddor y bwriad i werthu tir y cwrs Golff ac aelwyd Ffridd ac ail-fuddsoddi'r elw i wella Canolfan Hamdden Plas Arthur. Cynhaliwyd proses dendro agored i reoli a gweithredu'r llain ymarfer, gyda Golf Môn yn sicrhau'r cytundeb tenantiaeth gyda'r Cyngor. Mae'r llain ymarfer, a ail-agorodd ym mis Ionawr 2019, wedi bod yn boblogaidd a llwyddiannus iawn a bydd yn parhau ar agor. Gan ei fod yn cynnwys cae chwarae, bu'n rhaid cynnal yr ymgynghoriad cyhoeddus ar ddyfodol y cwrs golff o dan broses a ragnodir gan Reoliadau Caeau Chwarae (Ymgysylltiad Cymunedau â Phenderfyniadau Gwaredu) (Cymru) 2015 a diolch i'r Swyddogion am eu holl waith mewn cysylltiad â rheoli'r broses.

Dywedodd y Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro (Rheoleiddio a Datblygu Economaidd) fod y Gwasanaeth, yn dilyn penderfyniad y Pwyllgor Gwaith yn 2018 i gymeradwyo mewn egwyddor y bwriad i werthu'r cwrs Golff, wedi bod yn ystyried opsiynau ar gyfer ei ddyfodol. Roedd ffigurau defnyddwyr y cwrs wedi gostwng ac roedd y costau rhedeg wedi dod yn anghynaliadwy i'r Gwasanaeth. Wrth gynnal yr ymgynghoriad mae'r Cyngor wedi cadw at ofynion Rheoliadau Caeau Chwarae (Ymgysylltiad Cymunedau â Phenderfyniadau Gwaredu) (Cymru) 2015 ac mae'n hyderus bod y broses a ddilynwyd yn gadarn, bod yr opsiynau'n realistig a bod modd eu cyflawni. Dywedodd y Swyddog fod y gwaith wedi cynnwys nifer o swyddogion o wasanaethau eraill a'i fod yn gwerthfawrogi ac yn ddiolchgar am eu mewnbwn i wneud y broses mor dryloyw ac agored â phosibl. Gan gyfeirio at Ganolfan Hamdden Plas Arthur, dywedodd Pennaeth Dros Dro y Gwasanaeth fod y Gwasanaeth wedi nodi rhaglen fuddsoddi amlinellol yr hoffai ei gweld yn cael ei gweithredu ar gyfer iechyd a lles y gymuned leol a bod unrhyw oedi o ran bwrw ymlaen yn risg.

Dywedodd y Rheolwr Datblygu Economaidd fod cynnal yr ymgynghoriad cyhoeddus o dan Reoliadau Caeau Chwarae 2015 yn brofiad newydd ac yn her. Aeth ymgynghoriad ffurfiol cynharach ar y bwriad i werthu Cwrs Golff Llangefni yn fyw ar 9 Mawrth, 2020 a'r bwriad oedd ei gynnal tan 26 Ebrill, 2020 pe na bai'r pandemig wedi digwydd. Er mwyn paratoi ar gyfer yr ymgynghoriad cyhoeddus, comisiynwyd cyfreithwyr allanol i roi cyngor, arweiniad a chymorth i sicrhau cydymffurfiaeth iawn â'r Rheoliadau. Nid ydynt wedi codi unrhyw faterion ac mae hynny'n rhoi sicrwydd ynghylch cadernid y broses. Y penderfyniad sydd i'w wneud yw p'un ai y dylid gwerthu'r Cwrs Golff ai peidio gan ystyried nifer yr asesiadau effaith y bu'n rhaid eu cynnal o dan y Rheoliadau a gyflwynir fel dogfennau ategol.

Adroddodd y Cynghorydd Aled Morris Jones, Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol, fod consensws yng nghyfarfod y Pwyllgor ar 8 Mawrth 2021 lle cyflwynwyd y mater, ar ôl ystyried yr amgylchiadau a'r ffactorau perthnasol, mai gwerthu'r cwrs Golff oedd yr opsiwn mwyaf priodol gyda ffocws y drafodaeth wedyn ar sut y gellid gwneud hynny i sicrhau'r pris gorau posibl. Daeth y Pwyllgor Sgriwtini i'r farn y gellid gwerthu Tŷ Ffridd ar unwaith a defnyddio'r elw a geir o'i werthu i wella Canolfan Hamdden Plas Arthur ond y byddai gwerth tir y Cwrs Golff yn codi'n sylweddol pe bai'n cael ei gynnwys yn y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd fel tir datblygu pan adolygir y Cynllun nesaf. Felly, yr argymhelliad oedd y dylid gohirio'r gwerthiant er mwyn caniatáu i opsiynau ar gyfer gwneud hynny gael eu hystyried.

Ymatebodd y Cynghorydd Carwyn Jones, Aelod Portffolio Prosiectau Mawr a Datblygu Economaidd drwy ddweud ei fod, yn dilyn cyfarfod y Pwyllgor Sgriwtini, wedi ymgynghori â'r Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd a'r Prif Swyddog Cynllunio ynghylch y posibilrwydd o gynnwys tir y Cwrs Golff yn y CDLI ar y Cyd a'i fod yn gallu adrodd y byddai'r broses yn golygu cyflwyno tystiolaeth gadarn i ddangos pam fod angen datblygu yn yr ardal yn ogystal â dangos pam fod y safle'n addas i'w ddatblygu o ran amwynderau, traffig a seilwaith. Yn ogystal â hynny, byddai'n rhaid i berchennog y tir gynnig y safle fel safle posibl. Gall y broses fod yn hir heb unrhyw sicrwydd o lwyddiant, yn enwedig gan fod tir y cwrs Golff wedi'i leoli yng nghefn gwlad ac nad yw'n gyfagos i'r ffin ddatblygu. Byddai dilyn llwybr y CDLI ar y Cyd hefyd yn gwneud yr ymgynghoriad cyhoeddus yn annilys gan fod diben y gwerthiant yn

wahanol i'r hyn yr ymgynghorwyd arno, sy'n golygu y byddai'n rhaid ail-gynnal yr ymgynghoriad. Er y cydnabyddir nod y pwyllgor Sgriwtini i gael y gwerth gorau am yr ased, mae ffyrdd eraill o gyflawni hyn a gellid ystyried opsiynau eraill gyda mewnbwn proffesiynol Swyddogion o'r Gwasanaeth Eiddo. Er ei fod yn cydnabod yr angen i sicrhau'r pris gorau posibl am y tir, gallai ceisio ei gynnwys yn y CDLI ar y Cyd olygu na fydd ei werth efallai'n cael ei wireddu am nifer o flynyddoedd tra bod bwrw ymlaen â'r gwerthiant yn golygu y gellir buddsoddi'r enillion yng Nghanolfan Hamdden Plas Arthur er budd uniongyrchol i iechyd a lles cymuned Llangefni. Ar ôl ystyried hyn oll, cynigiodd yr Aelod Portffolio fod y geiriad yn cael ei ddiwygio ar gyfer argymhelliad 1 yr adroddiad i'r perwyl y dylai'r broses o werthu tŷ Ffridd a'r Cwrs Golff fynd rhagddi mewn ymgynghoriad â'r Aelod Portffolio Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo a'r Aelod Portffolio Prosiectau Mawr a Datblygu Economaidd ac y dylid marchnata'r safle i gael yr incwm mwyaf posibl ar y farchnad agored wrth ei werthu.

Cytunodd y Cyngorydd R.G.Parry OBE, FRAGS, Aelod Portffolio Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo fod angen dybryd i fuddsoddi yng Nghanolfan Hamdden Plas Arthur ac y byddai gwerthu'r Cwrs Golff yn gwneud hyn yn bosibl. Gallai unrhyw fath o ddatblygiad ar y tir fod yn broblem i'r gymuned a byddai gosod y tir ar gyfer pori hefyd yn golygu costau i'r Cyngor.

Cyfeiriodd y Cyngorydd Robin Williams at y drafodaeth yn y Pwyllgor Sgriwtini ynghylch gosod amodau ar werthu'r tir er mwyn sicrhau bod y Cyngor yn gallu elwa o unrhyw elw a geir yn y dyfodol o ganlyniad i ddatblygiad er enghraifft a gofynnodd am eglurder ynghylch dichonoldeb trefniant o'r fath.

Dywedodd y Prif Swyddog Priso y byddai'n bosibl rhoi cymal gorswm ar werthu tir y Cwrs Golff a'r unig amod fyddai y gallai unrhyw rwystr o'r fath a osodir ar werthu tir effeithio ar yr incwm a dderbynnir ar ei gyfer ar y diwrnod cyntaf. Byddai manteision, anfanteision ac effaith ymrwymo i gytundeb gorswm yn destun trafodaeth a chyngor proffesiynol gyda'r asiant yn ystod y broses werthu.

Penderfynwyd –

- **Symud ymlaen gyda gwerthiant cartref Ffridd gyda rhywfaint o dir a'r 42 erw sy'n weddill mewn ymgynghoriad â'r Aelod Portffolio Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo a'r Aelod Portffolio Prosiectau Mawr a Datblygu Economaidd ac i farchnata'r safle i sicrhau'r incwm mwyaf posibl ar y farchnad agored i'w werthu.**
- **Ymgymryd ag isafswm o 6 wythnos o hysbysiad yn y wasg leol am Hysbysiad Penderfyniad yn nodi penderfyniad y Cyngor i waredu'r safle, ac**
- **Ail-fuddsoddi unrhyw dderbyniadau cyfalaf a dderbynnir o waredu'r safle yng nghyfleuster hamdden Plas Arthur.**

10. DATGANIAD AM Y POLISI TRWYDDEDU 2021- 2026

Cyflwynwyd adroddiad Pennaeth Dros Dro Rheoleiddio a Datblygu Economaidd a oedd yn cynnwys Datganiad Polisi Trwyddedu ar gyfer 2021 i 2026 i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith.

Cyflwynodd y Cyngorydd Richard Dew, Aelod Portffolio Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd yr adroddiad yn nodi bod y Ddeddf Trwyddedu yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor fabwysiadu Datganiad Polisi Trwyddedu bob pum mlynedd i nodi sut y bydd y Cyngor yn cyflawni ei swyddogaethau o ran rheoleiddio gweithgarwch rheoleiddiedig trwyddedig. Paratowyd y polisi drafft yn unol â chanllawiau statudol y Ddeddf Trwyddedu ynghylch ffurf a chynnwys y Polisi ac mae'n fersiwn ddiwygiedig a diwygiedig o bolisi blaenorol y Cyngor.

Ymhelaethodd y Rheolwr Trwyddedu a Diogelwch Corfforaethol ar gynnwys y polisi o ran yr egwyddorion a gymhwysir wrth wneud penderfyniadau ar geisiadau, gwrandawiaadau, adolygiadau ac apeliadau o dan y Ddeddf mewn perthynas â gwerthu a chyflenwi alcohol, darparu lluniaeth hwyr y nos a darparu adloniant a reoleiddir. Mae dyletswydd ar yr

Awdurdod i gyflawni ei ddyletswyddau dan y Ddeddf gyda golwg ar hyrwyddo'r Pedwar Amcan Trwyddedu yn gyfartal, sef atal trosedd ac anhrefn; diogelwch y cyhoedd, atal niwsans cyhoeddus ac amddiffyn plant rhag niwed. Cyflawnir pwerau'r Awdurdod o dan y Ddeddf gan y Pwyllgor Trwyddedu, gan is-bwyllgor Trwyddedu neu gan un neu fwy o swyddogion sy'n gweithredu o dan awdurdod dirprwyedig (gweler Atodiad D). Pan fydd ceisiadau'n cael eu hysbysebu, mae gan yr Awdurdodau Cyfrifol yr hawl i wneud sylwadau – mae Atodiad B yn rhestru'r awdurdodau hynny y mae'r Cyngor yn ymwneud â nhw wrth weinyddu'r polisi a deddfwriaeth. Mae'r Polisi hefyd yn nodi sut yr ymdrinnir â hysbysiadau digwyddiadau dros dro a thrwyddedau personol a thystysgrifau safleoedd clwb ac mae'n cyfeirio at y cysylltiad â Chynllunio a Rheoli Adeiladu. Mae'r Polisi hefyd yn amlinellu'r trefniadau o ran gorfodi.

Penderfynwyd argymell i'r Cyngor Llawn y dylid mabwysiadu'r Datganiad ar Bolisi Trwyddedu 2021-2026.

11. CYNLLUNIAU CYFLAWNI A CHOMISIYNU GRANT CYMORTH TAI 2021/22

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Tai a oedd yn cynnwys y Cynlluniau Cyflawni a Chomisiynu Grant Cymorth Tai ar gyfer 2021/22 i'r Pwyllgor Gwaith ei ystyried.

Rhaglen grant ymyrraeth gynnar yw Grant Cymorth Tai i gefnogi gweithgaredd, sy'n atal pobl rhag bod yn ddigartref, yn sefydlogi eu sefyllfa dai, neu'n helpu pobl a allai fod yn ddigartref i ddod o hyd i lety a'i gadw. Nid yw'r Grant Cymorth Tai yn ariannu'r ddyletswydd statudol sydd ar awdurdodau lleol i atal digartrefedd. Mae gwasanaethau a ariennir gan y Grant Cymorth Tai, yn hytrach, yn ymestyn y gwasanaeth statudol, yn ei ategu ac yn ei gynorthwyo i sicrhau bod y cynnig cyffredinol a roddir gan awdurdodau yn helpu pobl i gael y cartrefi priodol gyda'r cymorth priodol i lwyddo.

Cyflwynodd y Cynghorydd Alun Mummery, Aelod Portffolio Tai a Chefnogi Cymunedau yr adroddiad drwy ddiolch i Brif Swyddog Datblygu'r Gwasanaethau Tai am ei waith yn datblygu'r cynlluniau, yn enwedig gan mai dim ond dyddiau cyn y Nadolig y derbyniwyd yr hysbysiad gan Lywodraeth Cymru o'r dyraniad uwch. Er bod y cynnydd yn y grant i'w groesawu'n fawr, mae rhywfaint o bryder ynghylch ei barhad ar ôl 2021/22 a thu hwnt o gofio y bydd wedi'i ymrwmo at y dibenion a ddisgrifir yn yr adroddiad, er y deallir yn answyddogol y caiff ei gynnal ar y lefel hon o leiaf. Bydd dyraniad dangosol Ynys Môn ar gyfer 2021/22 yn cynyddu o fis Ebrill, 2021 £856,722.50 sef y cynnydd cyntaf yn y grant am 5 mlynedd gyda'r dyfarniad dangosol newydd yn £3,571,720.50. Mewn blynyddoedd blaenorol, mae'r dyraniad wedi'i bennu ar £2,714,998, a dyrannwyd £2,643,866 ohono i'r elfen Cymorth Tai; £64, 923 ar gyfer Atal Digartrefedd (anstatudol) a £6,209 ar gyfer gorfodi Rhentu Doeth Cymru.

Tynnodd yr Aelod Portffolio sylw at y ffaith bod trafodaethau gyda darparwyr a rhanddeiliaid eraill a data a ddadansoddwyd wedi dangos dros y 18 mis i ddwy flynedd diwethaf bod newid wedi bod yn nifer yr atgyfeiriadau i'r Rhaglen Cymorth Tai ac yn nifer yr achosion cymhleth y mae angen cymorth ac ymyriadau wedi'u targedu arnynt. Cafwyd dros 1,000 o atgyfeiriadau yn 2019/20 a disgwyli'r gweld nifer cyfatebol os nad uwch o atgyfeiriadau yn 2020/21. Mae achosion sy'n ymwneud â cham-drin domestig, materion iechyd meddwl, camddefnyddio sylweddau, unigolion sydd â hanes o droseddau a phobl ifanc rhwng 16 a 24 oed yn destun pryder yn enwedig wrth i gyfyngiadau Covid-19 gael eu codi pan ddisgwylir i lefelau digartrefedd, anghenion iechyd meddwl a cham-drin domestig gynyddu a dod yn fwy amlwg. O ganlyniad, rhagwelir cynnydd yn y galw am Wasanaethau Cymorth Tai. Ar hyn o bryd, mae unedau cymorth a gomisiynwyd gan y Gwasanaeth yr wythnos tua 700 gydag un uned yn cyfateb i un unigolyn neu deulu; mae'r niferoedd sy'n aros am gyswllt neu sy'n cale eu gosod ar restrau aros yn amrywio rhwng 45 a 90 o unedau a'r gobaith yw y gall yr arian ychwanegol gyfrannu rhywfaint at leddfu'r galw.

Ymhelaethodd yr Aelod Portffolio ar y defnydd arfaethedig o'r arian ychwanegol fel y nodir yn fanwl yn adran 4 yr adroddiad a chyfeiriodd at yr her o sicrhau bod y budd mwyaf posibl yn cael ei wireddu'n gyflym, yn enwedig gan y bydd angen recriwtio staff tra bo'r galw'n parhau i fod ar lefel uchel na welwyd ei debyg o'r blaen. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, roedd 99.3% wedi'i ymrwymo i'w wario gyda balans o £19,775.21 yn weddill ac ar gael i'w ddefnyddio ar gyfer unrhyw un o dair elfen y Grant Cymorth Tai. Yn yr un modd, gellir defnyddio'n hyblyg unrhyw lithriad a geir oherwydd problemau gyda recriwtio neu unrhyw ffactor arall a nodwyd.

Cydnabu Prif Swyddog Datblygu'r Gwasanaethau Tai fod llunio cynlluniau ar gyfer y dyraniad ychwanegol o fewn amserlen mor dynn wedi bod yn her; mae'r cyllid ychwanegol i'w groesawu a'r gobaith yw y bydd yn helpu i fynd i'r afael â'r lefel uchel o alw er bod pryderon am rai o'r grwpiau y mae'r cyllid yn eu cefnogi hyd yn oed pan fydd y pandemig wedi dod i ben.

Wrth groesawu'r cymorth cynyddol a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2021/22, nododd y Pwyllgor Gwaith bod lefel y cyllid Grant Cymorth Tai yn y dyfodol, yn benodol p'un ai a fydd yn cael ei gynnal ar y lefel uwch hon, yn dal heb ei chadarnhau. O'r herwydd, roedd y Pwyllgor Gwaith o'r farn y dylid annog Llywodraeth Cymru i roi sicrwydd tymor hir ynghylch ariannu'r Grant Cymorth Tai yn y dyfodol, yn enwedig yng ngoleuni'r pwysau ychwanegol y mae Covid 19 yn debygol o'u creu er mwyn i'r Awdurdod allu gwneud darpariaeth briodol i ateb y galw ond hefyd i'w helpu i gynllunio ei gyllideb yn unol â hynny.

Penderfynwyd –

- **Cymeradwyo argymhellion Cynlluniau Cyflawni a Chomisiynu Grant Cymorth Tai Cyngor Sir Ynys Môn ar gyfer 2021-22, a thrwy hynny, sicrhau y byddir yn cydymffurfio â Thelerau ac Amodau'r Grant;**
- **Rhoi sêl bendith parthed y cyllid a ddyrennir i bob maes Gwasanaeth, fel yr amlinellwyd yn y Cynllun Comisiynu Cefnogi Pobl ac a gymeradwywyd yn flaenorol gan y Grŵp Cynllunio Cymorth Tai aml-asiantaethol**
- **Anfon llythyr at Lywodraeth Cymru, ar ran yr Aelod Portffolio Cyllid a'r Aelod Portffolio Tai a Chefnogi Cymunedau, i gydnabod y cynnydd yn y dyraniad grant a hefyd i bwysleisio pwysigrwydd derbyn sicrwydd hirdymor ynghylch parhad y grant ar y lefel yma fel y gellir gwneud darpariaeth briodol ar gyfer y bobl hynny y mae'r cyllid yn eu cynorthwyo ac er mwyn hwyluso gwaith cynllunio cyllidebol ac ariannol.**

12. ADRODDIAD CYNNYDD GWELLIANAU GWASANAETHAU CYMDEITHASOL

Cyflwynwyd adroddiad Cyfarwyddwr Dros Dro Gwasanaethau Cymdeithasol a Phennaeth Gwasanaethau Oedolion ar y cynnydd a wnaed hyd yma yn y Gwasanaethau Cymdeithasol i'r Pwyllgor Gwaith ei ystyried.

Adroddodd y Cadeirydd ac Aelod Portffolio Gwasanaethau Cymdeithasol fod Panel Gwella'r Gwasanaethau Cymdeithasol wedi parhau i gyfarfod yn rheolaidd yn ystod y chwe mis diwethaf ac yn parhau i dderbyn tystiolaeth o ddatblygiadau ar draws Gwasanaethau Oedolion a'r Gwasanaethau i Blant a Theuluoedd. Mae'r adroddiad yn darparu crynodeb o'r prosiectau/mentrau sydd wedi'u datblygu yn ystod y cyfnod. Mae hefyd yn galonogol nodi bod y Gwasanaethau Cymdeithasol yn gweithio o fewn y gyllideb ar hyn o bryd a bod Gwasanaethau Oedolion a'r Gwasanaethau i Blant a Theuluoedd ar y trywydd iawn i gau'r flwyddyn ariannol ar sail hyn.

Dyweddodd Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol, er gwaethaf heriau dyddiol Covid-19 a'r galwadau digynsail ar staff, fod y Gwasanaethau Cymdeithasol wedi llwyddo i barhau i gyflawni eu dyletswyddau statudol yn ogystal â datblygu prosiectau datblygiadol ac arloesol ar draws y Gwasanaethau i Oedolion a'r Gwasanaethau i Blant a Theuluoedd. Lansiwyd Cardiau Adnabod Gofalwyr Ifanc yn ystod y cyfnod i dynnu sylw at statws person ifanc fel gofalwr ac mae fformat digidol hefyd wedi'i ddatblygu gan fod gofalwyr ifanc yn ffafrio cardiau adnabod digidol. Mae cynllun Cartrefi Clyd yn parhau i ehangu gyda'r trydydd Cartref Grŵp Bychan bellach yn mynd rhagddo a chynnig wedi'i wneud ar bedwerydd eiddo i Ogledd yr Ynys. Mae'r Gwasanaeth wedi sicrhau cyllid ICF i brynu byngalo ar wahân er mwyn cynnig gwell darpariaeth gofal dydd i blant ag anghenion cymhleth ac mae eiddo wedi'i nodi ac mae wrthi'n cael ei brynu. Mae'r Gwasanaeth hefyd wedi cydnabod yr angen i symud yn gyflym i ddull Dim Drws Anghywir wrth ymateb i les emosiynol ac anghenion iechyd meddwl plant a phobl ifanc a fydd yn sicrhau bod plant, pobl ifanc a'u teuluoedd yn cael y cymorth sydd ei angen arnynt pan fyddant yn gofyn amdano ac na fyddant yn cael gwybod eu bod yn curo ar y drws anghywir ac y dylent fynd i rywle arall.

Diweddarodd Pennaeth Dros Dro Gwasanaethau Oedolion y Pwyllgor Gwaith ar gynnydd yn y Gwasanaethau i Oedolion a chydabu fod y cyfnod wedi bod yn heriol yn enwedig i ddefnyddwyr gwasanaeth a'u teuluoedd, ac i ofalwyr a phartneriaid y Gwasanaeth ar draws y sector. Yr hyn sydd wedi dod i'r amlwg fodd bynnag yw bod pawb wedi dod at ei gilydd i ddod o hyd i atebion creadigol i sicrhau bod cymorth wedi parhau i gael ei ddarparu i'r rhai sydd ei angen ac o ganlyniad, mae gwell cydweithredu. O ran ffrydiau gwaith penodol, comisiynwyd archwiliad annibynnol o Wasanaethau Gofal Cymdeithasol i Oedolion, y bwriad yw darparu trosolwg o faes gwasanaeth sy'n gymhleth, a llunio argymhellion clir y cytunir arnynt ar feysydd penodol y mae angen canolbwyntio arnynt er mwyn gwella'r canlyniad i ddefnyddwyr gwasanaeth. Mae tri Thim Adnoddau Cymunedol bellach ar waith ac yn cyfarfod yn rhithwir. Mewn rhannau eraill o'r Gwasanaethau Cymdeithasol i Oedolion, mae'r pandemig wedi achosi i rai agweddau gael eu gohirio – mae agweddau ar y gwaith ar y Strategaeth Cyfleoedd Dydd ar gyfer Oedolion ag Anabledd Dysgu wedi'u gohirio ar hyn o bryd ac mae'r gwaith o ddatblygu'r Rhaglen Rhannu Bywydau wedi cael ei effeithio'n sylweddol – penderfynwyd y bydd y prosiect hwn yn parhau ond y bydd yn cael ei ehangu i gefnogi pobl hŷn. Gohiriwyd y gwaith o ehangu'r Hybiau Cymunedol yn yr un modd, er hynny, mae'r gwaith wedi parhau drwy gyfrwng rhithwir, er enghraifft, ar ddatblygu hybiau digidol.

Rhoddodd y Cynghorydd Aled Morris Jones adborth o gyfarfod y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol ar 8 Mawrth, 2021 lle trafodwyd yr adroddiad a darparwyd diweddariadau mewn ymateb i gwestiynau a godwyd. Roedd y Pwyllgor yn fodlon ar y gwelliannau a wnaed a chyflymder y cynnydd ac argymhellodd fod y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo'r adroddiad.

Penderfynwyd cadarnhau bod y Pwyllgor Gwaith yn fodlon â chyflymder y cynnydd a'r gwelliannau a wnaed hyd yma yn y Gwasanaethau Oedolion a'r Gwasanaethau i Blant a Theuluoedd.

**Y Cynghorydd Llinos Medi
Cadeirydd**